

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВОХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

*МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

**COMBAT HORTING AND ACTIVITIES
OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT
AUTHORITIES**

ІРПІНЬ – 2022

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА МИТНОЇ СПРАВИ
КАФЕДРА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

**03–04 січня 2022 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 08.01.2022 № 11).*

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету конференції:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Гришук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – 1738 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Державним податковим університетом. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ В ДОПРИЗОВНОЇ МОЛОДІ ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ПЕРЕКОНАНЬ

СРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

Державний податковий університет

***Анотація.** В даній науковій статті проаналізована класифікація методів військово-патріотичного виховання допризовної молоді засобами бойового хортингу, вимоги правил та умови участі в спортивних змаганнях з військово-прикладної підготовки спортсменів бойового хортингу, визначено основні аспекти суддівства заходів з національного професійно-прикладного виду спорту України бойового хортингу. Зазначено, що багатовікова, драматична історія нашої Батьківщини, що має значну протяжність кордону і особливе геополітичне становище, завжди була пов'язана з рішенням складних завдань із захисту своїх рубежів і відстоювання національних інтересів засобами і методами збройної боротьби. Тому не випадково зміцнення обороноздатності країни стало найважливішою сферою діяльності держави, пріоритетним завданням і священною справою всіх українців. При цьому велике значення мало формування у всіх верств населення країни, особливо молоді, готовності до захисту України. У зв'язку з цим стає все більш нагальним вирішення завдання фундаментального і всеосяжного вирішення всього комплексу проблем, що накопичилися в діяльності щодо виховання патріотизму, забезпечення готовності молоді до виконання громадянського і військового обов'язку щодо захисту України. Реалізація цього завдання неможлива без глибокого і серйозного осмислення всіх тих питань, від вирішення яких залежить рівень організації та ефективність патріотичного і військово-патріотичного виховання. Особливу роль в цьому має відіграти педагогічна і перш за все військово-педагогічна наука, оскільки теоретична розробка проблеми виховання готовності молоді до захисту України з урахуванням вимог сьогодення, перспектив розвитку нашого суспільства, світу в цілому, передбачає глибоке і всебічне осмислення не тільки багатьох часткових, хоча і дуже нагальних питань, а й найбільш загальних, що мають визначальне значення для вирішення цієї проблеми в цілому.*

***Ключові слова:** класифікація методів, бойовий хортинг, військово-патріотичне виховання, допризовна молодь, захист України, військова служба.*

Актуальність наукового дослідження. Вивчення й аналіз літературних джерел та наявний досвід переконливо доводять, що завдання військово-патріотичного виховання допризовної молоді не можна успішно вирішувати за допомогою одного або групи методів, навіть якщо вчителі, вихователі й викладачі предмета “Захист України” професійно володіють ними. З огляду на це найкраще у військово-патріотичному вихованні допризовників застосувати певну систему методів, об'єднаних у *класифікацію* (від латинського *classis* – розряд + *facere* – робити), яка передбачає розподіл методів на тісно пов'язані між собою групи, виходячи з їх загальних ознак і фіксованих закономірностей зв'язку між ними.

Створені класифікації мають велике значення для розвитку теорії і практики військово-патріотичного виховання допризовної молоді. Вони дозволяють ученим і практичним працівникам орієнтуватися у різноманітності виховних методів і прийомів, які є досить вичерпними і перспективним джерелом знань про них та про сучасні виховні системи [1–11; 19–32]. До того ж лише за наявності певної класифікації методів військово-патріотичного виховання створюються найсприятливіші можливості враховувати особливості та специфіку формування особистості майбутнього воїна. Методи також допомагають вести в загальноосвітніх школах успішну виховну роботу, досягти високого рівня сформованості в учнів допризовного віку патріотичних переконань у необхідності завчасно готувати себе під час навчання в школі до військової служби в армії та інших військових формуваннях.

Виклад основного матеріалу. Вивчення історії становлення й розвитку військово-патріотичного виховання допризовної молоді засвідчує, що вчені-педагоги в різні періоди додавали у свої класифікації найрізноманітніші методи військово-патріотичного виховання. Це наочно показує наше дослідження, в якому одна частина методів запозичена з теорії і практики виховання учнівської молоді, друга – з теорії і методики військового виховання.

Наведені в методичній літературі методи відповідно інтерпретовані стосовно військово-патріотичного виховання допризовної молоді, яка готується до військової служби під час вивчення допризовної підготовки в умовах закладів загальної середньої освіти та позакласної роботи. У наведених у таблиці класифікаціях використано від трьох до семи методів військово-патріотичного виховання [12].

В усі групи входять метод переконання, у шість груп – метод особистого прикладу і метод заохочення, у п'ять – метод вправ, у чотири – метод примушування, у три – стимулювання, у дві – покарання, в одну групу – метод змагання й практичні методи. Не збігаючись у поглядах стосовно загальної кількості методів військово-патріотичного виховання, автори не однозначні й у їхніх назвах.

Так, М. О. Білоусов, Л. А. Бублик, О. М. Катуків, Є. М. Цвєтаєв, розкриваючи свої класифікації, називають одним із найпоширеніших методів прикладу. Ю. С. Васютін звужує його до особистого прикладу. О. Д. Тюфякін обмежує означений метод особистим прикладом вихователя. Це, певно, не зовсім виправдано, адже для учнів допризовного віку, окрім вихователя, позитивним прикладом можуть бути вчителі, викладачі предмета “Захист України”, військовослужбовці, воїни-інтернаціоналісти, учасники Другої світової війни, борці за незалежність Української держави, учасники Революції гідності, учасники бойових дій та інші заслужені люди.

Класифікація методів військово-патріотичного виховання допризовної молоді засобами бойового хортингу. Аналіз наукових розробок означеної проблематики засвідчує, що в літературних джерелах, дослідженнях з військово-патріотичного виховання сформульовані найрізноманітніші способи виховного впливу на юнаків допризовного віку, нагромаджено чималий науковий фонд, що розкриває зміст, сутність та закономірності функціонування загальних і специфічних методів військово-патріотичного виховання.

Застосовуючи певний принцип підходу до їх групування, усі методи можна поділити на кілька груп [13–18]. Але, оскільки ці групи мають низку характерних ознак і їх можна розглядати в різних аспектах, то цілком природне існування кількох підходів до класифікації методів військово-патріотичного виховання.

При цьому автори спираються на нові дані й основні теоретичні положення про виховання особистості допризовника та закономірності проведення виховного процесу в загальноосвітніх школах. Ураховують дослідники й кращу педагогічну практику, досвід роботи педагогічних колективів закладів загальної середньої освіти, зокрема учителів фізичної культури, викладачів предмета “Захист України”, класних керівників та інших педагогічних працівників.

Будь-яка з наведених у методичній літературі класифікацій методів військово-патріотичного виховання допризовної молоді засобами бойового хортингу допомагає виявити загальне і часткове, суттєве й випадкове, теоретичне і практичне, тим самим сприяючи доцільнішому й ефективнішому використанню методів у практичній військово-патріотичній роботі. До того ж розроблені класифікації дають змогу побачити й краще зрозуміти призначення методів військово-патріотичного виховання, виявити їхні характерні ознаки та особливості поєднання у визначені групи. Усе це поглиблює теоретичні уявлення про методи військово-патріотичного виховання, створює передумови для творчого пошуку варіантів класифікацій у практичній роботі, прояву педагогічної майстерності вчителів фізичної культури, вихователів, викладачів предмета “Захист України”, визначення критеріїв оцінювання ефективності окремих методів і варіантів їх об'єднання у групи.

У військово-патріотичному вихованні, як і в будь-якому іншому складному й суперечливому педагогічному явищі, важко знайти єдину логічну основу для класифікацій

численних способів педагогічного впливу на допризовну молодь, організації такої військово-патріотичної діяльності, яка активно сприяє досягненню поставлених виховних завдань. Цим пояснюються різні підходи до наявних класифікацій методів військово-патріотичного виховання допризовної молоді, де за основу взято одну або кілька сторін виховного процесу, відбиваються ті чи інші домінуючі стилі стосунків між учителями й вихователями, між педагогічними й учнівськими колективами.

Відомі вчені С. А. Бабурнич, Ю. С. Васютін, О. М. Катуків, Є. М. Цвєтаєв і О. Д. Тюфякін, наприклад, у своїх класифікаціях виокремлюють такі методи військово-патріотичного виховання допризовної молоді, як переконання, методи вправ, прикладу, заохочення, примушування. Від цієї групи незначною мірою відрізняються класифікації військово-патріотичного виховання, запропоновані Л. А. Бубликом і В. В. Третьяковим [33–48]. Вони внесли лише методи переконання, прикладу і практичні методи (щоправда, не назвали які). У класифікації В. В. Зенкіна, А. І. Кукаріна, Є. М. Цвєтаєва і С. О. Черних, крім названих методів, виділено групу методів стимулювання, яка поєднує заохочення і примушування. М. О. Білоусов і С. С. Ткачов в аналогічну групу вмістили методи покарання та змагання.

Наявність різних точок зору вчених і методистів на проблему класифікації методів військово-патріотичного виховання допризовної молоді відбиває природний процес диференціації та інтеграції знань про них. Усе виразнішим стає різнобічний, комплексний підхід до якісної характеристики суті класифікацій методів військово-патріотичного виховання, обґрунтування закономірностей їх функціонування, взаємодії та безпосереднього застосування в практичній позакласній роботі загальноосвітніх шкіл.

Це переконливо доводить, що визріли реальні можливості для узагальнення й систематизації уявлень про методи військово-патріотичного виховання допризовної молоді на основі методології цілісного підходу до її виховання та теорії особистісно орієнтованого виховання, розробленої Е. А. Єрьоменком, яка ґрунтується на методологічних принципах гуманістичної педагогіки і психології.

Адже відомо, що особистість учнів допризовного віку формується, насамперед, у процесі їх основної діяльності: навчанні, праці, Національній дитячо-юнацькій військово-спортивній грі “Хортинг-Патріот”, походів по місцях бойової слави українського народу, на заняттях оборонно-спортивних і технічних гуртків, спортивних секцій з військово-прикладних видів спорту, у процесі пошукової роботи, у військово-патріотичних об’єднаннях при військових частинах і закладах освіти тощо.

Отже, під час обґрунтування класифікацій методів військово-патріотичного виховання доцільно спиратись на фундаментальні положення теорії діяльності, розробленої у працях О. М. Леонтьєва, С. Л. Рубінштейна та інших психологів.

Розглядаючи означену категорію як одну з найскладніших у психології, С. Л. Рубінштейн зазначав, що діяльність – це “процес, через який реалізується те чи інше ставлення людини до світу, що її оточує, інших людей, до завдань, які ставить перед нею життя”. О. М. Леонтьєв уточнює, що під діяльністю слід розуміти не будь-який процес, а лише пов’язаний з потребами людини. Отже, під діяльністю необхідно розуміти такі процеси, “які, виконуючи те чи інше ставлення людини до світу, відповідають особливою, відповідною їм потребою”. Г. С. Костюк констатував, що діяльність є найважливішою формою “прояву активного ставлення людини до оточуючої дійсності”. “В її психологічній структурі виявлено взаємозв’язок таких компонентів, як мета, мотив, предмет діяльності, способи і засоби досягнення мети, а також активні дії й операції”.

Виходячи з цього, можна стверджувати, що до класифікації мають входити такі методи військово-патріотичного виховання, що передбачають активну участь юнаків допризовного віку у виховному процесі [49–62]. Практика засвідчує, що активними вони бувають лише за умови, коли їхня особиста мета, потреби, мотиви, що спонукають їх до військово-патріотичної діяльності, активної підготовки себе до військової служби, збігатимуться. Такий збіг певною мірою є, наприклад, у меті нашої держави забезпечити мир, оборонити свою національну незалежність, підготувати допризовну молодь до військової служби. Мета молоді – жити в

мирі та безпеці, не допускати міжнародних конфліктів, сприяти своєму благополуччю та розвитку, підготовці до майбутньої професійної діяльності та захисту своєї країни.

Треба враховувати також, що цілеспрямована військово-патріотична діяльність удосконалює особистість школярів, впливає певним чином на формування їхніх індивідуальних якостей, патріотичних почуттів та переконань, веде до виникнення нових потреб, певних поглядів на майбутню військову службу в складних сучасних умовах, вносить суттєві корективи до перспективної мети, яка пробуджує активні вчинки й дії. З огляду на це в процесі військово-патріотичного виховання у допризовної молоді необхідно формувати високу патріотичну свідомість, навчати вмільо діяти за різних емоційних станів, виробляти практичні вміння, навички та звичку самостійно готувати себе до діяльності в несприятливих і навіть екстремальних умовах військової служби.

Цілком закономірно, що формування, розвиток і вдосконалення будь-якої з названих сторін особистості майбутнього воїна вимагає відповідних способів виховного впливу вчителів, вихователів і викладачів предмета “Захист України” на учнів допризовного віку, вироблення в них певних стилів взаємин з однолітками у процесі різноманітної військово-патріотичної і спортивної діяльності, орієнтованої на всебічну підготовку себе до майбутньої військової служби в Збройних Силах України.

На підставі зазначеного можна стверджувати, що військово-патріотичному вихованню учнів допризовного віку відповідають теоретичні положення щодо побудови класифікацій, обґрунтованих в навчальному посібнику “Педагогіка школи” Г. І. Щукіною та підручнику “Педагогіка” В. О. Сластьоніним. Їх класифікації сучасні, послідовні, стабільні, відбивають багатосторонній, комплексний підхід до групування й характеристики змісту та сутності виховних методів.

Спираючись на теоретичні положення щодо створення класифікацій методів і враховуючи специфіку військово-патріотичного виховання допризовної молоді, у запропоновану класифікацію внесено цілу низку змін і доповнень. Зокрема, визначено чотири групи методів, уточнено їхні назви, запроваджено нові методи, їх сполучення та поняття, що характерні для військово-патріотичного виховання [63–78]. До того ж у запропонованій класифікації в окрему групу виділено методи самовиховання допризовної молоді, що мають першорядне значення у формуванні особистості майбутнього воїна.

Отже, в розробленій класифікації усі методи військово-патріотичного виховання допризовної молоді умовно об’єднані в чотири тісно пов’язані між собою групи.

До *першої групи* належать методи формування в допризовної молоді патріотичної свідомості, поглядів та переконань. Теоретичні основи обґрунтування цієї групи методів військово-патріотичного виховання спираються на принцип єдності свідомості та діяльності. Йдеться про те, що активним захисником своєї країни майбутній воїн стане не внаслідок цілеспрямованої зовнішньої діяльності (підготовки), а переважно завдяки внутрішній усвідомленій потребі в своєму військово-патріотичному вихованні, через високу свідомість, активну розумову діяльність.

Ця діяльність має бути спрямована на досягнення учнями допризовного віку загальнолюдських і соціальних цінностей, які впливають на формування в них патріотичних понять, суджень, оцінок, що лежать в основі поглядів і переконань особистості. До цієї групи входять методи розповіді, бесіди, лекції, диспуту, прикладу, переконання, дії громадської думки тощо.

Друга група охоплює методи організації військово-патріотичної діяльності та формування особистого досвіду поведінки допризовної молоді. Їх об’єднання пояснюється тим, що військово-патріотична діяльність не тільки виражає внутрішню позицію і зміст особистості допризовника, а й є вирішальним фактором його саморозвитку та самовиховання.

Адже у процесі активної усвідомленої військово-патріотичної діяльності забезпечується його різнобічна підготовка, освоюється дійсність, пробуджується пізнавальний інтерес, патріотичні почуття, свідомість, виникають нові усвідомлені потреби, формуються індивідуальні стосунки [79–88]. В юнака допризовного віку також активізуються вольові

зусилля, нагромаджується особистий досвід патріотичної поведінки, особливо в екстремальних умовах, які часто вимагають великої віддачі моральних і фізичних сил, а інколи й самопожертвування на благо свого народу, рідної землі, країни.

В цю групу входять методи педагогічної вимоги, доручення, вправ, привчання, пошуку, виховних ситуацій тощо.

До *третьої групи* належать методи стимулювання й мотивації військово-патріотичної діяльності та поводження допризовної молоді.

Необхідність виокремлення цієї групи методів пояснюється тим, що військово-патріотична діяльність допризовників, спрямована на підготовку до військової служби й захисту своєї країни, має отримувати громадську оцінку й визнання, покликані закріплювати та зміцнювати мотиви й форми поведінки юнаків в екстремальних умовах, що наближені до військової служби.

Крім того, означену діяльність необхідно постійно стимулювати, спонукаючи інтерес, думки, почуття та дії допризовної молоді в престижному й потрібному для суспільства, країни напрямі. В цю групу входять методи змагання, заохочення, примушення, перспектив тощо.

Четверта група охоплює методи самовиховання й самопідготовки допризовної молоді до військової служби.

Виокремлення цієї групи методів військово-патріотичного виховання допризовної молоді зумовлене особливостями їхнього віку, інтенсивним проявом усвідомленої потреби в самовихованні, самоствердженні та самопідготовці до майбутньої професійної діяльності й військової служби.

У дослідженнях А. Я. Арет, І. Д. Беха, В. Б. Бондаревського, О. Г. Ковальова, О. І. Кочетова, Л. І. Рувінського, А. В. Цюся переконливо показано, що особистість є активною силою не тільки в перебудові навколишнього світу щодо своїх потреб, а й у формуванні власної особистості [89–94]. До того ж військово-патріотичне виховання, самовиховання й самопідготовка – дві сторони єдиного процесу формування й удосконалення активного та свідомого допризовника, формування у нього почуття патріотичного обов'язку, позитивного ставлення до такої соціально важливої діяльності, як служба в армії, захист незалежності України.

До цієї групи належать методи самозобов'язання, самопереконання, виконання самостійних вправ, самоспостереження, самоконтролю, самозвіту тощо.

Таблиця 1

Класифікація методів військово-патріотичного виховання допризовної молоді засобами бойового хортингу

Перша група	Друга група	Третя група	Четверта група
Методи формування в допризовної молоді патріотичної свідомості, поглядів та переконань: розповіді; бесіди; лекції; диспуту; прикладу; переконання; громадської думки	Методи організації військово-патріотичної діяльності та формування особистого досвіду поведінки допризовної молоді: педагогічна вимога; доручення; метод вправ; привчання; пошуку; виховних ситуацій	Методи стимулювання і мотивації військово-патріотичної діяльності та поводження допризовної молоді: змагання; заохочення; примушення; перспектив	Методи самовиховання і самопідготовки допризовної молоді до військової служби: самозобов'язання; самопереконання; самостійних вправ; самоспостереження; самоконтролю; самозвіту

Як бачимо, групування методів військово-патріотичного виховання у наведеній класифікації науково обґрунтоване, спирається на загальноновизнану в психології та педагогіці теорію діяльності, що враховує специфіку військово-патріотичного виховання допризовної молоді в складних сучасних умовах.

Крім того, класифікація відбиває новітні досягнення теорії виховання особистості, узагальнює багаторічні дискусії науковців і практиків щодо групування виховних методів, застосування їх за умов демократизації загальноосвітньої школи.

Взято до уваги і тривалі суперечки педагогів, військових, учених щодо механічного перенесення в школу методики військового виховання. Під час створення наведеної класифікації зроблено наголос на індивідуалізації військово-патріотичного виховання й самопідготовки допризовної молоді до військової служби в складних сучасних умовах.

Адже в майбутньому Збройні Сили України будуть професійною армією, для якої самовиховання та самопідготовка допризовної молоді мають основоположне значення, оскільки закладають найнадійніший фундамент для майбутньої професійної діяльності.

Водночас зауважимо, що розглянута в загальних рисах класифікація методів військово-патріотичного виховання не є сталою й незмінною.

По-перше, вона, як і будь-яка інша класифікація, динамічна й зручна для наукового аналізу методів у різних аспектах, для визначення закономірностей їх групування, виявлення загальних специфічних, суттєвих і випадкових особливостей, що проявляються в процесі їх застосування в загальноосвітніх школах.

По-друге, за реальних умов педагогічного процесу наведена класифікація має постійно змінюватися, вдосконалюватися, розвиватися, оскільки методи військово-патріотичного виховання перебувають у складній і суперечливій єдності.

По-третє, розвиток і становлення системи методів багато в чому залежить від змін, які відбуваються в житті нашого суспільства й Українській державі, від нової мети й завдань військово-патріотичного виховання, що виникають на кожному етапі розвитку закладу загальної середньої освіти, позашкільних виховних закладів, армії та її формувань.

По-четверте, стан класифікації методів військово-патріотичного виховання залежить від рівня свідомості, моральної, психологічної, гуманітарної, технічної і фізичної підготовленості школярів, педагогічної майстерності вчителів, вихователів, викладачів предмета “Захист України”, що працюють з допризовною молоддю в загальноосвітніх школах.

Актуальність проблеми військово-патріотичного виховання української молоді засобами бойового хортингу як передумова допризовної підготовки. Багатовікова, драматична історія нашої Батьківщини, що має значну протяжність кордону і особливе геополітичне становище, завжди була пов’язана з рішенням складних завдань із захисту своїх рубежів і відстоювання національних інтересів засобами і методами збройної боротьби.

Тому не випадково зміцнення обороноздатності країни стало найважливішою сферою діяльності держави, пріоритетним завданням і священною справою всіх українців. При цьому велике значення мало формування у всіх верств населення країни, особливо молоді, готовності до захисту України.

У зв’язку з цим стає все більш нагальним вирішення завдання фундаментального і всеосяжного вирішення всього комплексу проблем, що накопичилися в діяльності щодо виховання патріотизму, забезпечення готовності молоді до виконання громадянського і військового обов’язку щодо захисту України.

Реалізація цього завдання неможлива без глибокого і серйозного осмислення всіх тих питань, від вирішення яких залежить рівень організації та ефективність патріотичного і військово-патріотичного виховання. Особливу роль в цьому має відіграти педагогічна і перш за все військово-педагогічна наука, оскільки теоретична розробка проблеми виховання готовності молоді до захисту України з урахуванням вимог сьогодення, перспектив розвитку нашого суспільства, світу в цілому, передбачає глибоке і всебічне осмислення не тільки багатьох часткових, хоча і дуже нагальних питань, а й найбільш загальних, що мають визначальне значення для вирішення цієї проблеми в цілому. Успіх в її вирішенні можливий лише за умови здійснення глибоких і цілеспрямованих досліджень, які враховують досягнення тих наук, положення і висновки яких пов’язані з розробкою проблеми готовності молоді до захисту України.

Актуальність проблеми виховання готовності молоді до захисту України в сучасних умовах обґрунтовується такою аргументацією.

По-перше, необхідністю більш глибокого і всебічного аналізу сутності, змісту, структури українського патріотизму і готовності молоді до захисту України, їх ролі і місця в системі виховання, в забезпеченні обороноздатності країни в контексті основних змін, що відбуваються в суспільстві і його військової організації [95–99]. Істотне значення для створення системи підготовки молоді до захисту національних інтересів України і підвищення її ефективності має знання психолого-педагогічної природи готовності до захисту України та умов її формування в процесі соціально-педагогічної діяльності.

По-друге, загостренням суперечності між величезним потенціалом патріотизму (особливо духовно-моральним, соціально-консолідуючим, мобілізаційно-діяльним) у формуванні найважливіших позитивних якостей і характеристик сучасної молоді все більш послаблює його реалізацією в умовах сучасного суспільного життя. Таке протиріччя виявляється в незадоволеності як підростаючого покоління, так і самих суб'єктів виховання тими умовами, в яких воно здійснюється, слабкою організацією і ефективністю цього процесу.

По-третє, необхідністю докорінного поліпшення діяльності щодо виховання патріотизму і готовності до захисту України у сучасної молоді з урахуванням її особливостей і інтересів, змін що відбуваються в суспільстві; створення умов, які оптимізують процес військово-патріотичного виховання як на макро-, так і на мікрорівні; створення основ нової системи військово-патріотичного виховання, механізму її функціонування на сучасній концептуальній основі шляхом розробки і реалізації відповідних до реалій сьогодення принципів, методів, форм, засобів виховання готовності до захисту України у різних категорій української молоді.

По-четверте, необхідністю забезпечення більшої науковості, системності, результативності в реалізації практико-орієнтованих завдань військово-патріотичного виховання молоді з урахуванням певної кризи в сфері педагогічного знання і практики виховної діяльності на всіх рівнях її здійснення різними соціальними і державними інститутами. Вирішення цієї проблеми неможливе без оновлення змісту військово-патріотичного виховання, диференціації його практики на основі більш повного врахування особливостей української молоді, збагачення існуючих і створення нових методів, форм, засобів формування готовності до захисту України.

По-п'яте, об'єктивні реалії останніх років переконливо показали, що в Україні є геополітичні противники. Анексія Росією Автономної Республіки Крим та збройна агресія і окупація окремих територій на сході України ще раз це підтвердили.

Стратегією національної безпеки України, розробленою відповідно до Закону України "Про основи національної безпеки України" і затвердженою Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287, чітко визначено основні актуальні загрози національній безпеці України. Поки існує загроза для безпеки нашої Батьківщини, необхідні потужні сучасні збройні сили. З метою оборони країни держава здійснює систему заходів політичного, економічного, соціального, військового і правового характеру.

Одним з основних напрямів є зміцнення престижу військової служби та підготовка до неї громадян Це, в свою чергу, передбачає подальше вдосконалення всієї системи військово-патріотичного виховання молоді.

По-шосте, як свідчать результати проведення призовних кампаній і дані соціологічних досліджень, з початку 1990-х років в Україні неухильно зростала кількість молодих людей, які не бажають проходити військову службу, погіршувався якісний склад призовного контингенту.

По-сьоме, розвиток науково-технічної думки і нові технологічні можливості сприяли появі на рубежі XXI століття нового виду воєн, які називають "безконтактними", інформаційно-технологічними або гібридними. Зміни у військовій справі висувають нові, більш високі вимоги до інтелектуальних, професійних і психологічних якостей воїнів.

Важливу роль в їх формуванні має зіграти цілеспрямована система виховання, що включає виховання готовності молоді до захисту України.

По-восьме, протягом тривалого періоду, в умовах зниження престижу армії, інтерес до питань підготовки громадян до захисту Батьківщини, до вивчення досвіду військово-патріотичної роботи був у значній мірі знижений. З цієї причини було відсутнє і належне увагу як до досліджень, так і до практичної діяльності з підготовки громадян до захисту Батьківщини. В сучасний період така необхідність посилилася, а умови сформувалися.

По-дев'яте, в останні роки здійснюється помітний поворот в питаннях виховання патріотизму і готовності сучасної молоді до захисту України. Про це свідчить вихід цілого ряду помітний поворот, зазначених вище, у яких наголошується на необхідності єдиної державної політики в галузі військово-патріотичного виховання українців.

Формування у молоді готовності до захисту України передбачає здійснення великої і тривалої роботи, що проводиться в контексті всієї багатопланової діяльності з молодим поколінням. Роль і значення цієї роботи, як одного з видів соціальної діяльності, здійснюваної в нашому суспільстві протягом тривалого часу і в самому широкому масштабі, в сучасних умовах ще більш підвищується. Це підтверджується наявністю цілого ряду об'єктивно діючих факторів – соціально-політичних, духовних, військово-технічних. Сукупність цих факторів, що проявляються взаємопов'язано, комплексно, передбачає не тільки подальше здійснення діяльності, пов'язаної з підготовкою молоді до реалізації функції захисту, але і необхідність оптимізації такої роботи.

Зусилля щодо оптимізації та активізації діяльності з формування і розвитку у підростаючого покоління готовності до захисту України повинні більше, ніж раніше, орієнтуватися на конкретні і дуже специфічні інтереси різних категорій молоді, виходячи з особливостей кожної з них. Сама ця діяльність набуває за своїм змістом все більшу конкретність, певну спрямованість, значно повніше враховує місцеві, регіональні умови, події що відбуваються, сили і засоби які використовуються. Форми цієї роботи повинні бути організаційним втіленням нових підходів і принципів сучасної соціально-гуманітарної, особливо педагогічної науки, сприяти розвитку, збагаченню кожної особистості, її самореалізації.

Процеси, що відбуваються в останні роки в військово-патріотичному вихованні, все більше висувають на перший план такі його напрями, як громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, історико-патріотичне, культурно-патріотичне. Це сприяє збагаченню змісту військово-патріотичного виховання і підвищення його можливостей у формуванні патріотичних цінностей у різних категорій молоді.

З часу прийняття першої державної програми щодо військово-патріотичного виховання громадян України почалося відродження патріотизму. Однак цей процес йде дуже повільно і суперечливо, а про відновлення системи військово-патріотичного виховання не може бути й мови. Оскільки цієї системи у вигляді головним чином військово-патріотичних об'єднань або клубів, підтримуваних далеко не у всіх регіонах та майже позбавлених реальної допомоги на всеукраїнському рівні, проте збереглися. Однак вони не мають єдиної скоординованої програми військово-патріотичного виховання, розподілені по регіонах України нерівномірно і охоплюють своєю діяльністю лише незначну частину допризовної молоді. Керівники об'єднань мають різний рівень підготовки, підвищення кваліфікації системно не здійснюється.

Навчально-матеріальне і технічне забезпечення діяльності основних суб'єктів військово-патріотичного виховання, більшості військово-патріотичних об'єднань (клубів) є незадовільні, особливо в дотаційних регіонах України і в сільській місцевості.

Введення з 1990 року підготовки громадян з основ військової служби в закладах (повної) загальної середньої, професійно-технічної освіти в рамках предмета "Захист України" не допомогло досягти бажаних результатів. Незважаючи на те, що вдалося досягти широкого охоплення учнів (92 %), якість допризовної підготовки залишився вкрай низьким.

В останні роки намітилася тенденція до розвитку мережі профільних освітніх установ – військові ліцеї, кадетські корпуси, кадетські школи, кадетські школи-інтернати.

Основними цілями і завданнями кадетських шкіл і кадетських шкіл-інтернатів є інтелектуальний, культурний, фізичний і моральний розвиток учнів, їх адаптація до життя в суспільстві, створення основи для підготовки неповнолітніх громадян до служіння Батьківщині на цивільному і військовому поприщі.

Допризовна підготовка громадян за військово-обліковими спеціальностями в інтересах Збройних Сил України, інших військових формувань і органів здійснюється в громадських об'єднаннях, найбільшим з яких є Товариство сприяння обороні України, а також в закладах освіти.

Однак на сьогодні з усієї системи тільки в Товаристві сприяння обороні України вдалося зберегти розгалужену її організаційну структуру, представлену практично у всіх областях України, що володіє матеріально-технічною базою та певним кадровим ресурсом.

За умови скорочення чисельності призовного контингенту, без прийняття кардинальних заходів щодо підвищення якості військово-патріотичного виховання і допризовної підготовки (поліпшення стану здоров'я призовної молоді, розвитку масових видів спорту та створення сучасної системи військово-патріотичного виховання) в найближчому майбутньому може виникнути ситуація, коли потреби діючих підрозділів Збройних Сил України будуть задовольнятися частково.

Ситуація, що складається свідчить, що система військово-патріотичного виховання і допризовної підготовки молоді не відповідає сучасним вимогам, необхідним для забезпечення безпеки і обороноздатності держави і потребує модернізації.

Серед напрямів чергового етапу військового реформування Збройних Сил України, особливе місце займає військово-патріотичне виховання та допризовна підготовка громадян, система комплектування Збройних Сил України, умови і порядок проходження військової служби. Саме цим питанням приділяється головна увага з боку громадянського суспільства в контексті вирішення основних проблем його взаємин з Збройними Силами України.

До сих пір в українському суспільстві відсутня концептуальне бачення вирішення проблеми військово-патріотичного виховання та підготовки молоді до захисту України і військової служби і стратегія здійснення цієї діяльності в рамках функціонування принципово нової системи, адаптованої до нових умов.

Ніяких дієвих заходів, особливо довготривалих, системних для підвищення ефективності військово-патріотичного виховання до недавнього часу не робилося. Внаслідок цього воно продовжує перебувати у вкрай складному, критичному положенні. Це пояснюється наявністю цілого комплексу таких основних проблем.

На державному рівні – не завжди проявляється належна увага і відповідне ставлення до військових загроз, питань забезпечення військової безпеки, необхідності зміцнення військової організації і Збройних Сил України, підвищення рівня і престижу військової служби (в тому числі шляхом поліпшення її умов і стимулів) – до виконання найважливішої конституційного обов'язку – захисту України.

У науковій сфері – багато найважливіших проблеми військово-патріотичного виховання не вирішено, їх розробкою і дослідженням ніхто не займається. Системного підходу щодо цієї діяльності немає. Науковий потенціал у відповідних дослідницьких, перш за все військових і освітніх установах не реалізується. Педагогічна наука практично ігнорує військово-патріотичний компонент у вихованні, в освітній сфері. Внаслідок цього не визначено концептуальні засади військово-патріотичного виховання, які характеризуються розмитістю, односторонністю, відсутністю або слабкістю духовно-гуманітарного змісту, фрагментарністю, утилітаризмом тощо.

У правовій сфері – відсутня правова база військово-патріотичного виховання, внаслідок чого немає і правової основи діяльності військово-патріотичних об'єднань і клубів, організації і проведення найважливіших, в тому числі традиційних форм роботи, таких як

“Хортинг-Патріот”, пошуковий рух тощо. Особливо багато невирішених проблем на всеукраїнському рівні: ними просто нікому займатися.

Починаючи з реалізації основних положень і завдань Концепції допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді, схваленою Указом Президента України від 25 жовтня 2002 року № 948/2002, під час визначення державних та галузевих стандартів освіти закладів вищої, професійно-технічної і загальної середньої освіти щодо допризовної підготовки молоді, а також розроблення державних і регіональних програм військово-патріотичного виховання населення, склалася ситуація, що характеризується слабкою системністю, невизначеністю її головних пріоритетів і цілей та низькою ефективністю механізмів реалізації основного завдання Концепції – військово-патріотичного виховання молоді.

Внаслідок цього Кабінет Міністрів України, міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади як головні виконавці Концепції, на основі розроблених на її основі програм, планів і проектів, реалізували лише незначну частину свого потенціалу в якості суб'єктів військово-патріотичного виховання, контроль за їх виконанням в більшості випадків відсутній. Це відноситься також до засобів масової інформації, книговидавництва, інших урядових і неурядових установ і організацій.

Складним або дуже складним є стан справ з реалізацією військово-патріотичного компонента програм військово-патріотичного виховання у багатьох регіонах (в деяких з них він представлений слабо або зовсім відсутній): відсутність системного підходу, односторонність і ситуативність багатьох заходів, що проводяться, їх слабка ефективність, низький відсоток охоплення молоді тощо.

Відсутній також системний, постійний, ефективний механізм координації та управління діяльністю з військово-патріотичного виховання, особливо між міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування і громадськими організаціями, навіть ветеранськими; між регіонами (областями України, між військово-патріотичними організаціями не тільки на всеукраїнському, а й на регіональному, в тому числі і на місцевому рівні (за невеликим винятком).

Відсутній єдиний орган координації та управління військово-патріотичним вихованням, який був би здатний здійснювати взаємодію між суб'єктами з військово-патріотичного виховання. Унаслідок відсутності такої взаємодії не має сенсу говорити про систему військово-патріотичного виховання у всеукраїнському масштабі.

Навчально-матеріальне і технічне забезпечення діяльності основних суб'єктів військово-патріотичного виховання, більшості військово-патріотичних організацій є незадовільним, особливо в дотаційних областях України.

Зміни на краще відсутні, за винятком окремих областей України, в яких заходи щодо військово-патріотичного виховання, що здійснюють військово-патріотичні організації, вибірково фінансуються за рахунок адміністративно-фінансового ресурсу, спонсорства та надзусиль окремих ентузіастів). Використання ресурсів Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Товариства сприяння обороні України, як правило, утруднено і обумовлено численними обмеженнями. За відсутності системного та цілеспрямованого забезпечення, зазначена проблема стала проблемою самовиживання, особливо для тих, хто безпосередньо здійснює роботу з військово-патріотичного виховання, тобто на місцях.

Фінансування військово-патріотичного виховання є не тільки недостатнім, але просто мізерним. Причина – в негативному ставленні до цієї діяльності у відповідних структурах виконавчої влади, особливо в Міністерстві фінансів України. У більшості областей України, які є дотаційними, фінансування військово-патріотичного виховання є неприпустимо низьким, а в ряді з них відсутнє взагалі. Позабюджетні джерела, спонсорська допомога, мають дуже слабке поширення.

Методичне забезпечення щодо здійснення військово-патріотичного виховання з основними категоріями молоді, особливо з учнями загальноосвітніх шкіл, на всіх рівнях є дуже низьким.

Цей напрям військово-патріотичного виховання давно перестав існувати в діяльності абсолютної більшості освітніх установ, в тому числі військових, реалізація потенціалу яких зведена до мінімуму. Здебільшого методичне забезпечення військово-патріотичного виховання є, як правило, справою лише дуже небагатьох ентузіастів.

Відсутня система організації підготовки та підвищення кваліфікації кадрів з цієї діяльності. Освітні заклади, які здійснюють її, не мають відповідних фахівців (за дуже рідкісним винятком). Внаслідок цього зміст і спрямованість підготовки і підвищення кваліфікації кадрів у сфері військово-патріотичного виховання не відповідає, або тільки частково відповідає професійному стандарту їх спеціальності.

В цілому діяльність відповідних структур, органів, організацій і об'єднань, що беруть участь у заходах з військово-патріотичного виховання і не мають науково-обґрунтованих концептуальних підходів, які відповідають сучасним реаліям, а також пріоритетних напрямів і механізмів щодо їх реалізації, характеризується інертністю, невизначеністю, безсистемністю, відсутністю заінтересованості в досягненні кінцевих результатів, що призводить до пасивної участі, а то й ігнорування, таких заходів з розвитку патріотизму і готовності громадян до гідного служінню Батьківщині на всіх рівнях, а засоби, що використовуються, дають все менший ефект.

Причиною такого стану питань з військово-патріотичного виховання молоді є не тільки відсутність загальної стратегії і різке ослаблення управління найважливішими ланками і механізмами в процесі організації цієї діяльності, не те, що протягом багатьох років не подолана дискредитація практики патріотичного і військово-патріотичного виховання, яка існувала десятиліттями, а й дискредитація самої ідеї формування і розвитку особистості громадянина-патріота. Як і раніше залишається відданим забуттю величезний досвід, накопичений у цій сфері, майже нічого не робиться для розвитку новацій і створення сучасних технологій з військово-патріотичного виховання. Тому в цілому в країні стан справ у цій сфері залишається дуже складним.

У зв'язку з цим все більш нагальним є вирішення завдання фундаментального і всеосяжного розгляду комплексу проблем, що накопичилися в сфері військово-патріотичного виховання школярів засобами бойового хортингу, як найважливішого компонента не тільки військово-патріотичного, а й виховання в цілому. Це вимагає глибокого вивчення і всебічного аналізу всіх змін, що відбуваються в українському суспільстві, тенденцій його розвитку з урахуванням існуючих проблем і протиріч, а також тих, що народжуються. Величезне значення набуває пошук і розробка принципово нових підходів до створення якісно нових основ військово-патріотичної діяльності з підростаючим поколінням, які враховують систему його цінностей, потреб та інтересів.

Висновки. Таким чином, у даному науковому дослідженні проаналізовано вимоги правил та умови участі в заходах військово-прикладної підготовки допризовної молоді у системі бойового хортингу.

Якщо говорити про бойовий хортинг як бойове мистецтво, його методики йдуть від надбання поколінь та традицій: чим більше подорожуєш з бойовим хортингом країнами світу, вивчаєш, споглядаєш, досліджуєш, відкриваєш прояви бойового мистецтва, тим чіткіше формуються власні внутрішні цінності, переконання, відточуються смаки, вдосконалюється техніка прийомів самооборони.

Бойовий хортинг вважається не тільки видом спорту зі своєю змагальною програмою, це є бойове мистецтво. А само мистецтво є універсальною мовою світу і водночас мовою кожного народу, кожної людини.

Спортивна як і культурна дипломатія забезпечує міжнародний культурний обмін, в рамках якого мистецтво долає кордони і зближує спільноти, сприяє порозумінню між ними. Репутація та сприйняття України в очах іноземної аудиторії є дуже важливим інтересом для усіх українців.

Всебічна підготовка в бойовому хортингу – це формування, розвиток і вдосконалення властивостей фізичної підготовленості, тактичних здібностей, технічного вдосконалення і

психіки, які потрібні для успішної діяльності спортсменів та команд.

Для правильного планування навчально-тренувального процесу з бойового хортингу потрібно мати на увазі, що фахівці виокремлюють п'ять видів підготовки спортсменів бойового хортингу: теоретична, технічна, тактична, фізична та психічна підготовки.

Отже, у даній науковій статті проаналізована класифікація методів військово-патріотичного виховання допризовної молоді засобами бойового хортингу, вимоги правил та умови участі в спортивних змаганнях з військово-прикладної підготовки спортсменів бойового хортингу, визначено основні аспекти суддівства заходів з національного професійно-прикладного виду спорту України бойового хортингу.

Багатовікова, драматична історія нашої Батьківщини, що має значну протяжність кордону і особливе геополітичне становище, завжди була пов'язана з рішенням складних завдань із захисту своїх рубежів і відстоювання національних інтересів засобами і методами збройної боротьби.

Тому не випадково зміцнення обороноздатності країни стало найважливішою сферою діяльності держави, пріоритетним завданням і священною справою всіх українців. При цьому велике значення мало формування у всіх верств населення країни, особливо молоді, готовності до захисту України.

У зв'язку з цим стає все більш нагальним вирішення завдання фундаментального і всеосяжного вирішення всього комплексу проблем, що накопичилися в діяльності щодо виховання патріотизму, забезпечення готовності молоді до виконання громадянського і військового обов'язку щодо захисту України.

Реалізація цього завдання неможлива без глибокого і серйозного осмислення всіх тих питань, від вирішення яких залежить рівень організації та ефективність патріотичного і військово-патріотичного виховання.

Особливу роль в цьому має відіграти педагогічна і перш за все військово-педагогічна наука, оскільки теоретична розробка проблеми виховання готовності молоді до захисту України з урахуванням вимог сьогодення, перспектив розвитку нашого суспільства, світу в цілому, передбачає глибоке і всебічне осмислення не тільки багатьох часткових, хоча і дуже нагальних питань, а й найбільш загальних, що мають визначальне значення для вирішення цієї проблеми в цілому.

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота над вдосконаленням класифікації методів військово-патріотичного виховання допризовної молоді засобами бойового хортингу буде конкретизована в результатах констатувального, формувального та контрольному експериментах дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.
2. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.
3. Бадьора С. М. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу / С. М. Бадьора, Е. А. Єрьоменко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 334–346.
4. Біла В. Р. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом / В. Р. Біла, Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 242–254.

5. Бобік С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом / С. П. Бобік, Е. А. Єрмоєнко, С. П. Параниця // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 23–38.

6. Боднарчук О. Г. Бойовий хортинг для підготовки співробітників правоохоронних органів / О. Г. Боднарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 226–242.

7. Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур / В. В. Бондарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 188–200.

8. Брухно Ю. С. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів / Ю. С. Брухно, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 200–214.

9. Буток О. В. Бойовий хортинг і здоров'я людини / О. В. Буток, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 564–575.

10. Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота / О. А. Бухтіяров, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 126–139.

11. Вехтев В. В. Бойовий хортинг у військовому мистецтві / В. В. Вехтев, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 827–840.

12. Вишницький І. О. Застосування прийомів боротьби у різних видах єдиноборств / І. О. Вишницький, Е. А. Єрмоєнко // Збірник наукових статей. – Дніпро : ДДІФКіС, 1996. – С. 57–72.

13. Ганчева В. І. Бойовий хортинг: методика застосування дихальних вправ у процесі занять / В. І. Ганчева, Е. А. Єрмоєнко, Г. А. Коломoeць // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 667–682.

14. Гарбовський Л. А. Бойовий хортинг і методика викладання у закладах вищої освіти / Л. А. Гарбовський, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 155–173.

15. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрмоєнко, С. М. Солодько // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28–29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 554–563.

16. Гречаний О. М. Методика викладання бойового хортингу в процесі гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 251–262.

17. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Гришук, Е. А. Єрмоєнко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.

18. Деркач О. В. Розвиток фізичних якостей у співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу за методом функціонального тренування / О. В. Деркач, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Буток // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-

практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 384–403.

19. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрьоменко // *Теорія і методика хортингу*. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.

20. Ерёмченко Э. А. Хортинг – философия украинского единоборца / Э. А. Ерёмченко // *Боевые искусства – ключи к совершенству*. – 2012. – № 6. – С. 4–5.

21. Єрьоменко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрьоменко, Е. Єрьоменко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.

22. Єрьоменко В. Е. Медичний контроль змагальної діяльності з бойового хортингу / В. Е. Єрьоменко, Е. А. Єрьоменко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 195–215.*

23. Єрьоменко В. Стоматологічне здоров'я дітей та молоді як чинник спортивних успіхів у бойовому хортингу / В. Єрьоменко, Е. Єрьоменко // *Теорія і методика хортингу*. – 2017. – Вип. 8. – С. 96–111.

24. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг. Навчальна програма спортивної секції з бойового хортингу для учнів середнього шкільного віку 5–9 класів : навч. програма / Е. А. Єрьоменко // *Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2021. – 127 с.*

25. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг – виховна система школярів України / Е. А. Єрьоменко, О. М. Гречаний // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 240–251.*

26. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.

27. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників державних правоохоронних органів : монографія / Е. А. Єрьоменко // *Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 222 с.*

28. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. А. Єрьоменко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 31–39.

29. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів закладів вищої освіти / Е. А. Єрьоменко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 215–225.*

30. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб військово-патріотичного виховання старшокласників / Е. А. Єрьоменко, К. М. Кукушкін // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 273–287.*

31. Єрьоменко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрьоменко // *Теорія і методика хортингу*. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.

32. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти / Е. А. Єрьоменко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 128–138.*

33. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.

34. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як система формування готовності співробітників правоохоронних органів до дій в екстремальних ситуаціях / Е. А. Єрьоменко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 110–128.*

35. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як чинник формування військово-патріотичних здібностей, фізичної культури та основ здоров'я учнівської молоді / Е. А. Єрьоменко, І. В. Кузора // *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної*

культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 8 (128) 20. С. 61–69.

36. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.

37. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6–7 років у процесі занять хортингом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрмоєнко. – К., 2016. – 222 с.

38. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт/». – 2019. – Вип. 10 (118). – 2019. – С. 49-56.

39. Єрмоєнко Е. А. Виховна система бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 156–171.

40. Єрмоєнко Е. А. Відкрита заява Едуарда Єрмоєнко про заснування хортингу – національного виду спорту України 17 липня 2008 року / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во України у справах сім'ї, молоді та спорту. Київ : Тренерська рада, 2008. – 7 с.

41. Єрмоєнко Е. Військово-патріотична програма та прикладний хортинг / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання НАПН України, Українська федерація хортингу. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – С. 10–19.

42. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.

43. Єрмоєнко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.

44. Єрмоєнко Е. А. Декларація хортингу у світі / Е. А. Єрмоєнко // Колегія Мін-ва України у спр. сім, мол. та сп. : Київ, 2008. – 12 с.

45. Єрмоєнко Е. А. Засади формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді засобами хортингу. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць.* К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. 10 (80) 16. – С. 38–44.

46. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць.* К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.

47. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфер., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.

48. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К. : ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.

49. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.

50. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.

51. Єрмоєнко Е. А. Міжнародні правила змагань з хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Київ : МГО «Міжнародна Федерація Хортингу», 2009. – 85 с.

52. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма гурткової (секційної) роботи «Хортинг» для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2012. – 268 с.

53. Єрмоєнко Е. А. Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко //

Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. - Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. - Вип. 3 (123). - С. 47-56. - DOI 10.31392/NPU-ps.series15.2020.3(123).09.

54. Єрмоєнко Е. А. Основоположні принципи бойового хортингу. *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць*. К. : Паливода А. В. 2018. Вип. 9. С. 22–31.

55. Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 40–55.

56. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.

57. Єрмоєнко Е. А. Правомірність застосування службово-прикладних прийомів фізичного впливу системи бойового хортингу в екстремальних умовах соціального характеру у межах необхідної самооборони / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 95–110.

58. Єрмоєнко Е. А. Принципи виконання й методика вивчення базових технічних елементів хортингу: методичний посібник / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2009. – 87 с.

59. Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 63–72.

60. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма фізкультурно-оздоровчих занять з хортингу для дітей / Е. А. Єрмоєнко // К. : Нац. ун-т фізичного виховання і спорту України, 2009. – 32 с.

61. Єрмоєнко Е. А. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 187–205.

62. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.

63. Єрмоєнко Е. А. Технічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 652 с.

64. Єрмоєнко Е. А. Тренування в хортингу: навчально-методичний посібник / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2009. – 227 с.

65. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.

66. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.

67. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді на заняттях хортингом у навчальних закладах / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2016. – Вип. 6. – С. 115–123.

68. Єрмоєнко Е. А. Хортинг : навчальна програма гурткової (секційної) роботи для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Єрмоєнко Едуард Анатолійович. – Київ : Паливода А. В., 2012. – 268 с.

69. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.

70. Зверєв А. В. Бойовий хортинг у методиках вдосконалення силових якостей спортсменів різних вікових груп / А. В. Зверєв, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 593–603.

71. Івашковський В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. Івашковський, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.
72. Ільницький І. Р. Хортинг та організація навчання / І. Р. Ільницький, Е. А. Єрьоменко, С. А. Бабурнич // Збірник наукових праць. – Київ : Паливода А. В., 2008. – С. 247–258.
73. Карасевич С. А. Бойовий хортинг як засіб морально-етичного виховання особистості / С. А. Карасевич, Е. А. Єрьоменко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 346–357.
74. Кіблицький Р. В. Бойовий хортинг: концептуальні засади розвитку і популяризації в Україні / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрьоменко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 502–514.
75. Коломоєць Г. А. Бойовий хортинг і принципи формування духовно-моральної вихованості учнів / Г. А. Коломоєць, Е. А. Єрьоменко, В. В. Деревянко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 776–793.
76. Колос М. А. Бойовий хортинг: швидкісно-силова підготовка та оптимізація управління навчально-тренувальним процесом / М. А. Колос, Е. А. Єрьоменко, О. М. Сидоренко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 493–502.
77. Кузора І. В. Військово-патріотична програма бойового хортингу / І. В. Кузора, Е. А. Єрьоменко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 840–852.
78. Кукушкін К. М. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 6–14.
79. Куцкір М. С. Принципи виховання системних вольових якостей спортсменів хортингу / М. С. Куцкір, Е. А. Єрьоменко, О. М. Гречаний // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 108–126.
80. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 403–422.
81. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лави на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
82. Ляховець О. О. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у дітей дошкільного віку / О. О. Ляховець, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 305–315.
83. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування у старшокласників готовності до військової служби / О. І. Остапенко, Е. А. Єрьоменко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 638–652.
84. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрьоменко. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2016. – 544 с.
85. Полторацький С. С. Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу / С. С. Полторацький, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 538–550.
86. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.

87. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.
88. Рудей Д. Ю. Бойовий хортинг у комплексі виховних засобів спортсменів шкільного віку / Д. Ю. Рудей, О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 334–343.
89. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
90. Сікан В. Ю. Технології здоров'язбереження у методиці хортингу / В. Ю. Сікан, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 284–301.
91. Степанюк А. В. Планування та організація навчально-виховного процесу з хортингу / А. В. Степанюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 325–338.
92. Степура Т. М. Бойовий хортинг як засіб формування специфічних психічних властивостей співробітників правоохоронних органів / Т. М. Степура, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Буток // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 173–188.
93. Тішин А. В. Застосування прийомів бойового хортингу при вдосконаленні навчання у вищих освітніх установах правоохоронних органів України / А. В. Тішин, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 296–305.
94. Федорченко Т. Є. Бойовий хортинг і методика проведення занять в умовах здоров'язберігальної педагогіки / Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 695–713.
95. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.
96. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 8–23.
97. Шаповалов Б. Б. Перспективи розвитку бойового хортингу як засобу підготовки військовослужбовців правоохоронних органів військової структури до дій з ризиком для життя та здоров'я / Б. Б. Шаповалов, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 315–322.
98. Шило О. М. Фізичне і морально-психологічне становлення особистості засобами хортингу / О. М. Шило, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць. – К. : Паливода А. В., 2010. – С. 127–140.
99. Savchenko, A. (2017). Combat horting – educational practice for young people / A. Savchenko, E. Yeromenko // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 88–95.

Yeromenko E. A.

State Tax University, Irpin, Ukraine

METHODS OF FORMING PATRIOTIC CONSCIOUSNESS AND BELIEFS IN PRE-CONFLICT YOUTH

Abstract. *In this scientific article the classification of methods of military-patriotic education of pre-conscription youth by means of combat horting, requirements of rules and conditions of participation in sports competitions on military-applied training of athletes of combat horting is analyzed, the basic aspects of judging of actions on national professional-applied sport of Ukraine are defined. It is noted that the centuries-old, dramatic history of our Motherland, which has a long border and a special geopolitical position, has always been associated with solving complex problems of defending its borders and defending national interests by means and methods of armed struggle. Therefore, it is no coincidence that strengthening the country's defense capabilities has become the most important area of state activity, a priority and a sacred cause of all Ukrainians. At the same time, the formation of readiness of all sections of the population, especially young people, to defend Ukraine was of great importance. In this regard, it is becoming increasingly urgent to solve the problem of fundamental and comprehensive solution of the whole complex of problems that have accumulated in the activities of educating patriotism, ensuring the readiness of young people to fulfill civilian and military duty to protect Ukraine. The realization of this task is impossible without a deep and serious understanding of all those issues on the solution of which depends the level of organization and effectiveness of patriotic and military-patriotic education. A special role in this should be played by pedagogical and, above all, military-pedagogical science, as the theoretical development of the problem of educating young people to defend Ukraine taking into account today's requirements, prospects for our society, the world as a whole, provides deep and , although very urgent issues, but also the most general, crucial for solving this problem in general.*

Key words: *classification of methods, combat horting, military-patriotic education, pre-conscription youth, defense of Ukraine, military service.*